

Vasken ligger i plan med benkeplaten – en detalj som normalt koster noen tusen kroner ekstra.

“Det er umulig å planlime en vask, så kjøp løsningen hos oss”, sier kjøkkenleverandører som tar ekstra betalt for en slik løsning. Dette er selvsagt ikke tilfellet – her viser vi hvordan du kan lime vasken i plan med kjøkkenbenken din.

JO!

Gjør Det Selv

VANSKELIGHETSGRAD:
Dette er en utfordring, og litt erfaring med en overfres er en fordel. Ta det steg for steg, og mål én ekstra gang.

TIDSFORBRUK:
En dag eller to – ta deg tid, ikke for hast deg.

PRIS:
Cirka 4000 kroner. Prisen avhenger av materialene du ønsker å bruke.

Alle kan planlime en vask

Nå har vi hørt den samme leksen i årevis: Du kan klare mye selv, men å underlime eller planlime en kjøkkenvask, det er bare for profesjonelle kjøkkenprodusenter, med store, dyre og nøyaktige maskiner.

Vi har underlimt en vask tidligere, og bevist at det i hvert fall ikke er en umulig oppgave for en habil gjør det selv-er. Og nå slår vi ihjel enda en myte: at planliming, der vasken kommer til å ligge fullstendig i nivå med benkeplaten, er en umulig oppgave for ikke-profesjonelle.

Det krever litt håndlag, sammen med en stor grad av presisjon. Men hvis du er vant til å jobbe med tre og følger denne oppskriften, så klarer du det fint. Og det beste er at du kan gjøre

det til en pris som ligger godt under de prisene som kjøkkenleverandørene normalt tar for en planliming.

Tradisjonelt legges kjøkkenvasken ned i et utsaget hull, der den hviler på en kant som stikker ut over benkeplaten. Dette gir en kant rundt vasken, der det har lett for å samle seg skitt. Det er mer og hygienisk og penere med en vask i plan med benken.

Dette kan utføres med to metoder: som planlimt vask, der vaskens kant freses fra oversiden ned i fullkomment plan med benkeplaten, eller som underlimt vask, der falsen freses fra benkeplaten underside. Her velger vi å planlime vasken. Vi skal derfor frese en fals som skal passe – med millimeterpresisjon – til vaskens yttermål.

Vasken

1 Mål vaskens yttermål nøyaktig. Ofte er yttermålene angitt, men sjekk likevel før du lager malen din. Her er yttermålet 52 x 58,5 cm.

2 Mål vaskekantens tykkelse. Her er den 9 millimeter. Den freste falsen skal være 2 millimeter dypere end vaskekantens tykkelse, altså 11 millimeter.

3 Mål vaskens anleggskant. Vasken her har en 20 mm bred anleggskant hele veien rundt. Det er inntil denne anleggskanten at falsen skal freses nøyaktig ned i benkeplaten.

Lag en mal

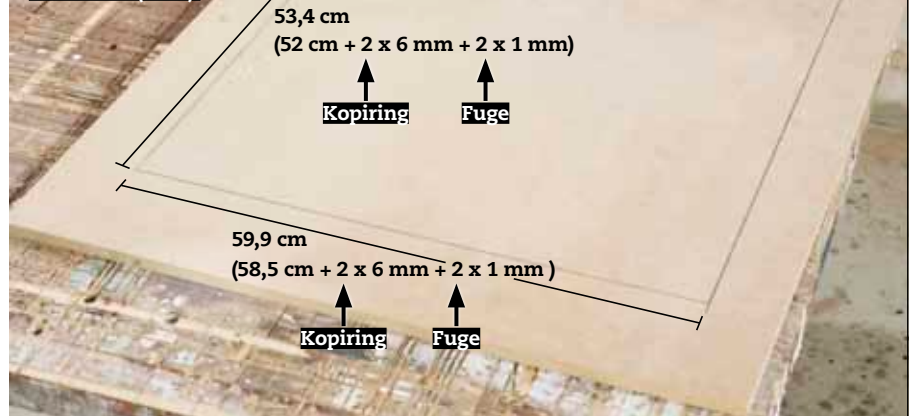
Fresingen gjøres i tre etapper. Først freses anleggsfalsen, som skal være én millimeter større enn vaskens yttermål. Neste fresing øker falsens bredde innover, slik at den passer til hele bredden på anleggskanten til vasken. Tredje fresing gjennomfører benkeplaten med et passende hull, som vasken senkes ned i.

Vi bruker en overfres til alt sammen, av hensyn til presisjonen.

Første og andre fresing foretas med den samme malen.

Fresemalene vi har brukt er laget av en 12 mm mdf-plate på 70 x 80 cm. Dermed har vi en stabil ytterkant som støtte, etter at vi har skåret hull til vasken.

På grunn av kopiringen, skal malens indre hull utvides med 6 mm i hver side (2 x 6). I tillegg skal det legges inn 1 mm fuge i hver side (2 x 1).

1 Strek først opp vaskens yttermål nøyaktig, midt på mdf-platen. Mål 7 mm ut fra oppstrekningen (se beregning til kopiring under) på alle fire sider, og strek opp igjen.

2 Fres ut malen, nøyaktig fra oppstrekningenes hjørne til hjørne. Bruk parallellanlegget. Fres langs innsiden av den ytterste oppstrekningen. Bruk klosser som stopp for fresen.

3 Fest en anleggslist under malen. Den vil holde den valgte avstanden til benkeplaten forkant når malen plasseres på benkeplaten. Her er avstanden 5 cm.

KRAV TIL VASK OG BENK

Vasken: Det finnes vasker spesielt til planliming, men de er både dyre og vanskelige å finne. Heldigvis kan de fleste standardvasker brukes til formålet. Vasken bør ha en stabil (stiv) anleggskant, med en loddrett, forholdsvis skarpkantet ytteroppkant. Den skarpe kanten gjør det mulig å legge en millimetertynn fuge mellom vaskens kant og benkeplaten.

Benkeplaten: Vi anbefaler at du bare feller ned vasker i massive treplater, ikke i laminatplater. I dette tilfellet feller vi vasken ned i en 38 mm stavlimt benkeplate av ask.

Slik regner du inn kopiringen

Fresestålet styres av en kopiring. Det er en sirkelrund krage, der kanten føres mot malens kant. Fresestålet stikker ut gjennom kopiringen. Derfor har ringen større diameter enn fresestålet. Det skal tas hensyn til avstanden fra fresestålet til kopiringens ytterkant når du lager en mal. Formelen er enkel: Kopiringens diameter minus fresestålets diameter, delt på to. Vi bruker en Ø 24 mm kopiring og et Ø 12 mm fresestål. Vi skal derfor legge til 6 mm på vaskens yttermål.

Første fresing

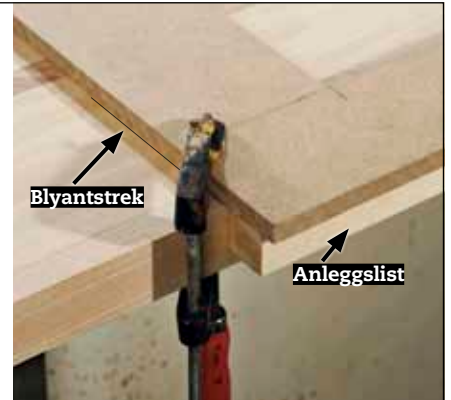
Nå begynner det egentlige fresearbeidet. Fra nå er det om å gjøre å være ekstra nøye, spesielt med denne første fresingen. Den vil nemlig danne den eneste kanten som vil være synlig etterpå, også etter at vasken er montert.

Overfresens kopiring sikrer at du kan føre fresen helt tett langs malens innside, uten noen slingring.

Fres i tre omganger, der du hver gang stiller dybden litt mer ned. Det klarer du enklest ved å bruke fresens dybdeanlegg. Er du i tvil om justeringen, så les mer i fresekurset på hjemmesiden vår, www.gjoerdetselv.com – og øv deg litt på noen platerester.

1 Plasser malen på benkeplaten, slik at hullet passer med det underliggende vaskeskabet. Marker fresemalens plassering med lette blyantstreker på begge yttersidene.

2 Press anleggslisten tett mot benkeplaten forkant, og hold malen fast med skrutvinger.

3 Plasser fresen på malen, og understøtt sålens motsatte side med en bit av en mdf-plate, som holder sålen vannrett. Press fresestålet ned, til det treffer benkeplaten. Juster og lås fast freseedybden, her 11 mm. Fjern platebiten.

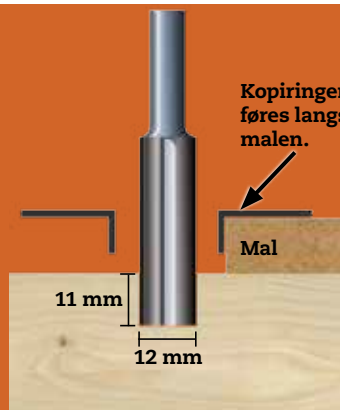
4 Hold fresen helt loddrett, og fres hele veien rundt. Bruk det platestykket du skar ut av malen som ekstra støtte for fresens såle. Fres i flere omganger, til freseedybden er oppnådd.

5 Sjekk at freseedybden er oppnådd overalt i freseeporet. Legg merke til hjørnenes lette rundning. De er nesten identiske med rundingen i vaskens hjørner.

SLIK SKAL RESULTATET SE UT

Vaskens anleggskant er lagt ned i en utfresing. Den er både en millimeter dypere enn vaskens godstykkelse og en millimeter bredere enn anleggskanten, slik at det er plass til en tynn fuge.

FØRSTE FRESING

Først skal avgrensningen av falsen freses. Et 12 mm notstål skal lage et 11 mm dypt spor, som helt nøyaktig følger malen.

VERKTØY

Du skal bruke et ekstra langt fresestål for å kunne bruke overfresen som sag til denne jobben. Fresestål kjøpt i sett er korte, og kan sjelden levere ønsket freseedybde når overfresen er plassert oppå malen. Invester i et fresestål med ekstra lengde. Notstålet til høyre har en total lengde på 9 cm. Det koster rundt 300 kr, men så kan det også brukes til alle fresingene, også når du skal skjære deg gjennom den 38 mm tykke benkeplaten.

Andre fresing

Nå skal vi ha dannet den falsen som vaskens anleggskant skal hvile på. Uten den eksakte presisjonen som kjøkkenproducentenes store maskiner har, er vi nødt til å lage falsen to millimeter dypere enn vaskens tykkelse, slik at det er plass til en millimetertynn fuge. Til gjengjeld får vi effektivt lukket mellom vasken og kanten på hullet, slik at fukt stenges ute fra den sårbare endeveden.

Vi bruker samme mal som tidligere, men vi forskyver den 10 mm. Først til den ene siden, deretter skiftvis til de tre andre. Igjen skal vi 11 mm ned og freser i flere omganger. Da fresestålets diameter er 12 mm, tar det hele falsen på en gang.

1 Forskyv fresemalen 10 mm fra den opprinnelige posisjonen. Mål fra de opprinnelige oppstrekningene, og fres ut én side om gangen.

DETTE HAR VI BRUKT

Materialer

- Kjøkkenvask med anleggskant
- 38 mm benkeplate i massiv ask
- Mdf-plate til maler
- Fuge-/klebemasse (her Tec7)
- Lakk
- Maskeringsteip
- Anleggslister

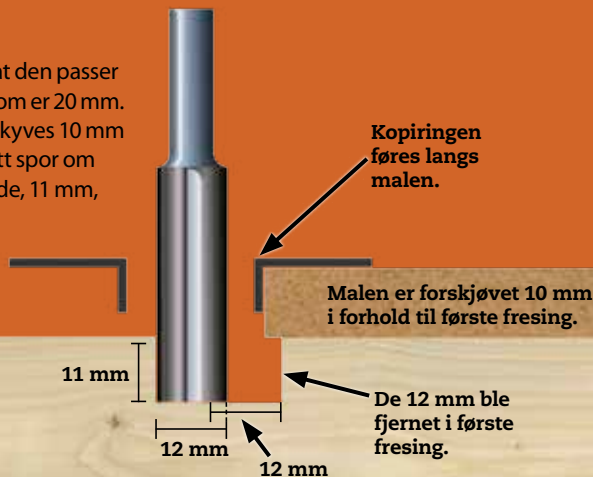
Spesialverktøy

- Håndoverfres
- 9 cm notfresestål, Ø 12 mm

ANDRE FRESING

Falsen skal freses bredere, slik at den passer til vaskekantens anleggsflate, som er 20 mm. Vi bruker samme mal, som forskyves 10 mm innover fra alle fire sider. Fres ett spor om gangen med samme fresedybde, 11 mm, som ved første fresing. Notstålets bredde på 12 mm vil sørge for tilstrekkelig bredde.

I første fresing fjernet vi 12 mm materiale (notstålets diameter). Da malen forskyves 10 mm, overlapper de to fresingene hverandre.

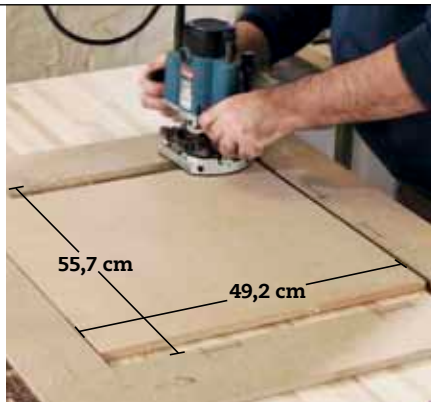

Skjær hull

Vi skjærer ut hullet til vasken med overfresen, med det ekstra lange fresestålet påmontert. Dermed bevarer vi overfresens veldig gode presisjon.

Først skal vi ha laget en ny mal. Den skal konstrueres slik at vi ender opp med å ha igjen 21 mm av falsen. Hullmålet til vasken blir 55,7 x 49,2 cm.

Det skal også feres plass til de monteringsbeslagene som skal holde vasken på plass. Dem legger vi også inn i malen. Husk at du i oppmålingen skal ta hensyn til kopiringen, som forskyver fresestålet, akkurat som ved de øvrige fresingene. Når du er ferdig, skal vasken passe helt nøyaktig ned i hullet.

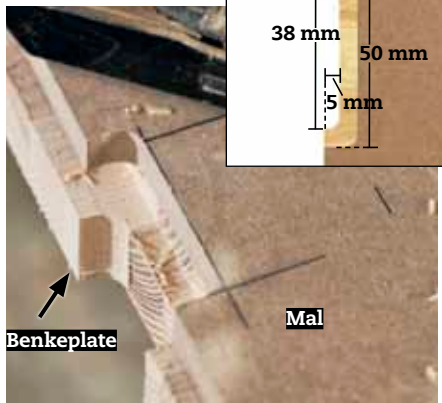
1 Følg den nye fresemalen. Fres i flere omganger, inntil det lange fresestålet bryter gjennom den 38 mm tykke platen og etterlater hull til vasken.

2 Nå kan du fjerne benkeplatestykket. Med litt forsiktighet, kan platen legges rett på et arbeidsbord. Ellers kan du klosse den opp. Husk bare at underlaget skal være stabilt.

3 Vasken passer nå – nesten – i hullet. Men monteringsbeslagene sticker ut fra begge sider og fra forsiden.

4 Strek opp beslagenes plassering på malen, og skjær små innsnitt som passer til fresing med kopiringen. De freste innsnittene vil her bli 5 mm dype og 38 mm brede, nok til at beslagene kan passere og vasken kan legges på plass.

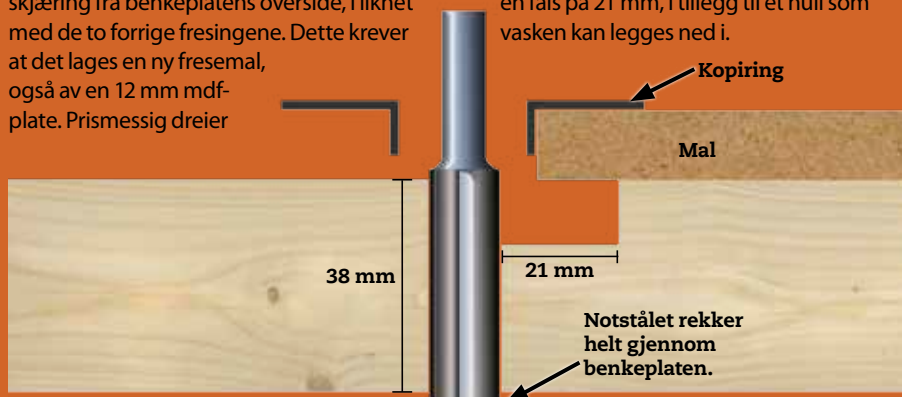

5 Prøv monteringen. Det er viktig at vasken ligger helt rett i falsen, og at den ligger 2 mm undersenket.

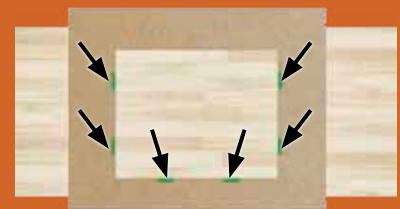
HULLET SKJÆRES UT ETTER EN NY MAL

For å sikre god presisjon, skjærer vi hullet til vasken med overfresen. Det innkjøpte, ekstra lange fresestålet, tillater gjennomskjæring fra benkeplattens overside, i likhet med de to forrige fresingene. Dette krever at det lages en ny fresemal, også av en 12 mm mdf-plate. Prismessig dreier

dette seg bare om bagateller, og metoden er den samme som du brukte når du lagde den første malen. Fresingen skal etterlate en fals på 21 mm, i tillegg til et hull som vasken kan legges ned i.

På vasken vår er det seks beslag, som skal brukes til å feste vasken.

LAG Plass TIL BESLAGENE

Vasken er utstyrt med et antall beslag, som du må fese ut til før vasken kan komme på plass. Antallet beslag kan variere fra vask til vask.

Lim fast vasken

Benkeplaten skal behandles med en egnet olje, både på over- og undersiden, samt på alle freste/utsagde kanter for å forsegle mot inntrengende fukt.

Vasken skal deretter limes fast i den freste falsen. Olje og lim gir dårlig vedhefting, så vi forseglar falsen med flere strøk med lakk. Spesielt falsens kant, som er kraftig sugende endeved, skal lukkes effektivt for å unngå problemer.

Som lim har vi valgt Tec7, som utmerker seg ved å hefte til stort sett alle materialer og ved å gi en fast og smidig fuge.

Tec7 finnes i flere farger. Vi har valgt en svart fuge, som passer til vasken.

1 Slip kanten lett. Fresingen etterlater litt "freseskjegg" i endeveden. Dette er enkelt å fjerne med slipepapir.

2 Lakker falsen og kanten. Den skal forseglers med flere strøk lakk. Pass på at det ikke kommer lakk ut på benkeplaten hvis den skal oljebehandles etterpå. Lakken skal tørke helt før du kan lime fast vasken.

Beskytt benkeplaten med maskeringsteip helt inn mot falsens kant. Press den godt på.

3 Legg i en god stripe lim i bunnen på falsen. Glatt ut med en sparkel, slik at falsens bunn er dekket med et lag på 1 millimeter hele veien rundt.

Gaffateip beskytter kanten på vasken (maskeringsteip hefter ikke her).

4 Press vasken ned i falsen, og spenn beslagene slik at vasken presses plant ned i fugemassen. Sjekk at det presses opp lim/fugemasse mellom vasken og benkeplaten; hvis det ikke gjør det, må det etterfuges.

5 Fjern teipen etter en times tid, når fugemassen er herdet så mye at fugen ikke ødelegges. Deretter skal fugen herde et døgn før du fortsetter.

6 Etter at den er herdet, skjærer du fugen i plan med benkeplaten. Kjør bladet på en hobbykniv i plan med vaskens overside. Benkeplaten kan deretter oljebehandles helt til slutt.

Vasken ligger praktisk og elegant planlimt, én millimeter under benkeplatens overside.